

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over de „Mededeling van de Commissie ‘Energie voor de toekomst: hernieuwbare energiebronnen’ (Groenboek voor een communautaire strategie)”

(97/C 206/09)

De Raad heeft op 26 november 1996 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over de voornoemde mededeling.

De Afdeling voor energie, nucleaire vraagstukken en onderzoek, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 2 april 1997 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Morgan.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn op 23 en 24 april 1997 gehouden 345e Zitting (vergadering van 24 april 1997) het volgende advies uitgebracht, dat met 40 stemmen vóór en 1 stem tegen, bij 1 onthouding is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Het Economisch en Sociaal Comité is ingenomen met het Groenboek. In zijn adviezen over het energie-beleid van de Gemeenschap⁽¹⁾ en het Groenboek „Voor een energiebeleid van de Europese Unie”⁽²⁾ wijst het Comité al op het strategische belang van duurzame energie.

1.2. Het Groenboek valt uiteen in twee delen:

- in de hoofdstukken 1 t/m 5 wordt een pleidooi gehouden voor duurzame energiebronnen en wordt ingegaan op de factoren die een groter marktaandeel van deze energiebronnen in de weg staan.
- in hoofdstuk 6 zet de Commissie uiteen hoe zij dit marktaandeel wil vergroten en stelt zij een aantal strategische vragen waarop het Comité wordt verzocht te reageren.

1.3. Dit advies bestaat uit drie delen:

- in deel 2 vat het Comité het standpunt van de Commissie samen en geeft het zijn mening over de belangrijkste kwesties;
- in deel 3 geeft het Comité antwoorden op de strategische vragen van de Commissie;
- deel 4 bevat een samenvatting en conclusies.

2. Het standpunt van de Commissie

2.1. Achtergrond

2.1.1. De energiesituatie in de Unie is van dien aard, dat een effectief beheer van alle beschikbare bronnen

nodig is om de EU-doelstellingen in kwestie te kunnen halen. Een evenwichtig brandstoffenpakket, waarin alle relevante energiebronnen „de hun toekomstige rol vervullen”, is van wezenlijk belang voor een duurzame economische groei. Duurzame energie wordt momenteel niet overal in gelijke mate en bovendien onvoldoende geëxploiteerd in de Unie.

2.1.2. Duurzame energie, zoals met name waterkracht, wind- en zonne-energie (voor opwekking van zowel warmte als elektriciteit), biomassa en aardwarmte, is onuitputtelijk. Stedelijk en ander organisch afval is weliswaar niet onuitputtelijk, maar wordt in de regel toch aangemerkt als een duurzame energiebron. Als duurzame vormen van energie gelden verder onder meer golfslag-, getijden- en droog-heet-gesteente-energie; de technieken om deze energievormen te exploiteren, verkeren echter nog in een experimenteel stadium of moeten hun economische waarde nog bewijzen.

2.1.3. Sinds lang streeft de Unie naar een ruimer gebruik van duurzame energiebronnen. Haar energie-beleid heeft drie doelstellingen: een beter concurrentievermogen, voorzieningszekerheid en bescherming van het milieu. Eén van de maatregelen om deze doelstellingen te verwezenlijken is het stimuleren van het gebruik van duurzame energiebronnen.

2.1.4. Een strategie inzake duurzame energiebronnen is om de volgende redenen noodzakelijk:

2.1.4.1. Alleen als concrete doelstellingen worden geformuleerd en een ondersteunend beleid wordt gevoerd, kunnen duurzame energiebronnen uitgroeien tot een belangrijke factor in de energiebalans van de Unie (dit is de belangrijkste reden).

2.1.4.2. Een stabiel kader voor de ontwikkeling van duurzame energiebronnen, dat de politieke, wetgevings-, administratieve, economische en marketingaspecten hiervan omvat, heeft voor de betrokken exploitanten de hoogste prioriteit.

⁽¹⁾ PB nr. C 393 van 31. 12. 1994.

⁽²⁾ PB nr. C 256 van 2. 10. 1995.

2.1.4.3. M.b.t. technieken om duurzame energiebronnen te exploiteren, loopt Europa in de wereld voorop.

2.1.4.4. Een stevige mondiale concurrentiepositie kan uitsluitend worden gehandhaafd en verbeterd als de EU-thuismarkt een significante omvang heeft en bovendien een verdere groei te zien geeft; met behulp van een duidelijke strategie zal de Unie deze positie kunnen handhaven én uitbouwen.

2.1.4.5. Wil de Unie het gebruik van duurzame energiebronnen stimuleren, dan moeten op een groot aantal van haar beleidsterreinen — waaronder landbouw, externe aangelegenheden, onderzoek, technologische ontwikkeling en demonstratie, fiscaal beleid, en regionaal en milieubeleid — initiatieven worden ontplooid.

2.1.5. Het Groenboek is een belangrijke eerste stap in de richting van zo'n strategie inzake duurzame energiebronnen. Het bevat de politieke filosofie achter het gebruik hiervan en biedt een overzicht van de beleidsterreinen waarop verdere maatregelen mogelijk zijn.

2.2. *De huidige situatie „Duurzame energiebronnen worden in de Unie in ongelijke mate en onvoldoende geëxploiteerd”*

2.2.1. Dit geldt vooral voor biomassa (incl. energiegewassen), wind- en zonne-energie.

2.2.2. Een gedeeltelijke verklaring voor de grote verschillen tussen de lid-staten zijn de uiteenlopende geografische en klimaatomstandigheden. Ook de industriële infrastructuur en het nationale energiebeleid spelen in dit verband een belangrijke rol. Dat stimuleringsmaatregelen inzake het gebruik van duurzame energiebronnen vrucht afwerpen, moge blijken uit het feit dat Duitsland en Denemarken 70 % van alle windmolenparken in de Unie herbergen.

2.2.3. Dankzij grootschalige waterkrachtcentrales is waterkracht momenteel de belangrijkste duurzame energiebron.

2.2.4. Biomassa omvat restmateriaal van bos- en landbouw, energiegewassen en biobrandstoffen. Het belangrijkste bestanddeel is momenteel bosafval, dat vooral is samengesteld uit houtafval (incl. tot bolletjes samengeperste houtresten). Voor energiegewassen bestaat nog geen echte markt. Voor biobrandstoffen, in hoofdzaak koolzaadolie en bio-ethanol, is er in een aantal lid-staten een kleine markt.

2.2.5. Windenergie is momenteel in sommige lid-staten de snelst groeiende energiebron voor elektriciteitsopwekking.

2.2.6. Zonnewarmtetechnologie is bijna volledig ontwikkeld. Verwarming op zonne-energie kan vooral in het zuiden van de Unie qua kosten goed concurreren met elektrische verwarmingsinstallaties. Elektriciteitsopwekking d.m.v. zonne-energie is de meest prestigieuze duurzame-energie-technologie, maar kost nog altijd veel meer dan elektriciteitsopwekking d.m.v. conventionele brandstoffen.

2.2.7. Energie uit afvalstoffen vormt een belangrijke energiebron. Dankzij verbeteringen op het gebied van hergebruik en recycling zal de totale hoeveelheid afval waarschijnlijk slinken.

2.2.8. Geothermische energie neemt slechts een klein gedeelte van de duurzame-energieproductie in de Unie voor haar rekening.

2.2.9. Getijden- en golflagenenergie zijn in potentie van aanzienlijk belang.

2.2.10. Voor tal van duurzame technieken zijn weinig of althans geen verdere O&O-inspanningen nodig om te kunnen concurreren. Wel moet iets gedaan worden aan belemmeringen en tekortkomingen van de markt. Voor al deze technieken, waaronder vooral passieve zonne-energie, biomassa, energie uit afval, kleine waterkrachtcentrales, windturbines op het land en conventionele geothermische energie, zijn vooral maatregelen nodig die de werking van de markt ten goede komen. Voor fotovoltaische energie, in zee aangelegde windmolenparken, en energiegewassen is meer O&O nodig, waarbij vooral de demonstratiefase van belang is. Getijden- en golflagenenergie en uit droog-heet-gesteente gewonnen aardwarmte vereisen meer fundamenteel onderzoek.

2.3. *Prognoses omtrent het marktaandeel „Duurzame energiebronnen kunnen een grote bijdrage leveren aan het energieverbruik in de Unie”*

2.3.1. „European Energy to 2020” is de meest recente lange-termijnprognose van de Commissie op energiegebied. In aansluiting hierop legt zij nu de laatste hand aan de zogenoemde TERES II-studie, waarin de potentiële effecten van beleidsinitiatieven m.b.t. duurzame energie worden geschetst en een aantal scenario's wordt ontwikkeld.

2.3.2. Het laatste in het kader van TERES II ontwikkelde scenario is gebaseerd op „Best Practice Policies”, waarbij ervan wordt uitgegaan dat de beleidsmaatregelen die het meest hebben bijgedragen aan het gebruik van duurzame energiebronnen, in de hele Unie toepassing moeten vinden. Deze maatregelen bestaan uit:

- overheidsprogramma's om duurzame-energie-technologie op de markt te brengen en verbeterde systemen voor lokale planning;
- verhoogde O&O-inspanningen om een kostenvermindering van 20 % te bereiken;

- areaalvergroting voor energiegewassen met 25 % en braakleggingssubsidies voor 12 % van de voor de teelt van voedselgewassen gebruikte landbouwgrond tot 2000;
- internalisering van de externe kosten van de conventionele brandstofcycli.

2.3.3. Volgens het „Best Practice Policies”-scenario is duurzame energie in 2010 goed voor 12,5 % van het bruto verbruik in de Unie. In 1990 en 1994 ging het nog om resp. 5 % en 5,4 %. In aanmerking genomen dat het aandeel van grote waterkrachtcentrales waarschijnlijk niet verder kan worden uitgebreid, moge het enorme belang van dit „Best Practice Policies”-scenario duidelijk zijn.

2.3.4. De grote mogelijkheden van duurzame energie kunnen alleen worden benut als specifieke stimuleringsmaatregelen worden getroffen.

2.4. *De voordelen van duurzame energiebronnen „Het gebruik van duurzame energie draagt bij tot de verwezenlijking van de communautaire beleidsdoelstellingen op het gebied van energie, milieubescherming, werkgelegenheid en regionale ontwikkeling”*

2.4.1. Een alomvattende strategie moet leiden tot een intensiever gebruik van duurzame energiebronnen, wat de energiesector en de hele economie volgens de Commissie een aantal voordelen zal opleveren:

2.4.2. Milieubescherming

2.4.2.1. Uit de ontwikkelingen van de afgelopen jaren blijkt duidelijk welke milieuproblemen rechtstreeks voortvloeien uit het gebruik van fossiele brandstoffen; het gaat in dit verband vooral om klimaatveranderingen en de problemen die CO₂-emissies veroorzaken. Omdat niet veel lid-staten voor kernenergie hebben gekozen, biedt een ruimer gebruik hiervan maar een gedeeltelijke oplossing voor deze problemen. Met de huidige energiebalans is een werkelijk duurzame ontwikkeling onmogelijk.

2.4.3. Betrouwbaarheid van de energievoorziening

2.4.3.1. Duurzame energiebronnen zijn per definitie onuitputtelijk en plaatselijk beschikbaar. Een beter gebruik van de mogelijkheden kan de voorzieningszekerheid vergroten.

2.4.4. Concurrentievermogen

2.4.4.1. Gelet op de derde hoofddoelstelling van het communautair energiebeleid, nl. een algehele verbetering van de concurrentiepositie van het Europese bedrijfsleven, zijn er geïntegreerde redenen om het gebruik van

duurzame energiebronnen te bevorderen. Volgens het in 1993 door de Commissie gepubliceerde Witboek Groei, Concurrentievermogen en Werkgelegenheid is de toepassing van schone technologie een voorwaarde voor toekomstige welvaart en worden de middelen als gevolg van het huidige belastingstelsel niet optimaal aangewend. Als het in de toekomst bovendien tot een internalisering van de externe kosten komt, zouden duurzame energiebronnen een grote bijdrage kunnen leveren aan een duurzaam en goed concurrerend energiesysteem in Europa.

2.4.4.2. Ook de potentiële groei van de duurzame-energiesector in Europa is in dit verband van belang. Wereldwijd gezien heeft de duurzame-energiemarkt vooral in ontwikkelingslanden indrukwekkende expansiemogelijkheden; tegen 2020 zal de waarde ervan naar schatting 1 700 miljard ecu bedragen. Om haar exportmarkt te kunnen uitbreiden, moet de EU-industrie echter eerst op haar thuismarkt de nodige groeiomvang krijgen.

2.4.5. Regionale ontwikkeling, economische en sociale samenhang en werkgelegenheid

2.4.5.1. Duurzame vormen van energie zijn plaatselijk beschikbaar. Voor de opwekking van „schone” warmte en kracht en de bouw van installaties voor duurzame energie is men dan ook meestal niet afhankelijk van de al dan niet aanwezige infrastructuur. Voor tal van minder ontwikkelde regio's bieden productie en gebruik van duurzame energie grote mogelijkheden. Het stimuleren van een en ander is dan ook een belangrijk onderdeel van het regionaal beleid.

2.4.5.2. De werkgelegenheid en het midden- en kleinbedrijf kunnen hierbij baat hebben.

2.4.5.3. In het toerisme kan veel meer gebruik worden gemaakt van duurzame energie. In regio's met een toeristenindustrie is milieubehoud van groot belang. Een intensiever gebruik van duurzame energie kan er een interessant alternatief zijn voor conventionele energieproductie.

2.5. *De problemen „Factoren die een ruimer gebruik van duurzame energie in de weg staan”*

2.5.1. Dat het marktaandeel van duurzame energievormen nog altijd relatief gering is, komt grotendeels doordat de politiek niet bereid is een aantal obstakels aan te pakken:

2.5.2. Kostenoverwegingen

2.5.2.1. De aan de toepassing van duurzame energie verbonden kosten vormen een van de voornaamste redenen waarom het marktaandeel hiervan tegenvalt. Internalisering van externe kosten kan dan ook een

belangrijke voorwaarde zijn voor optimale invoering van duurzame energie. Uit onderzoek blijkt dat deze vorm van energie zelfs bij de huidige stand van de techniek een veel groter marktaandeel zou hebben als bijvoorbeeld de aan het gebruik van fossiele brandstoffen verbonden externe kosten (met name de milieukosten) in de prijs hiervan zouden worden doorberekend.

2.5.3. Technische en niet-technische obstakels

2.5.3.1. Financiers investeren niet graag in duurzame energie, wat met name het gevolg is van de lange terugverdientijd bij de huidige prijzen. Kapitaalbeleggers en financieringsinstellingen hebben geen duidelijke informatie over de manier waarop de projecten zich op de lange termijn zullen ontwikkelen en kunnen zich hiervan dan ook geen goed beeld vormen. Meestal worden de (zowel technische als economische) risico's door o.a. financieringsinstellingen, investeerders, kopers en consumenten overschat.

2.5.3.2. De mate van geïnformeerdeheid over, het inzicht in en de ervaring met duurzame energie verschillen in de Unie van land tot land.

2.5.3.3. Nationale energieproducenten, vooral als deze een monopolie hebben, staan vaak negatief tegenover duurzame energie.

2.5.3.4. Aansluiting op koppelnetten brengt technische en economische problemen met zich mee. Het aanbod van bepaalde op het distributienet aangesloten duurzame energiebronnen (vooral wind- en zonne-energie) varieert met het moment van de dag en geeft ook seizoensgebonden schommelingen te zien.

2.5.3.5. In de vervoerssector is voor biobrandstoffen een goede infrastructuur nodig.

2.5.3.6. Ook de technische bijzonderheden m.b.t. niet op het distributienet aangesloten duurzame energiebronnen kunnen een belemmering vormen. Zo wordt in bouwvoorschriften vaak geen rekening gehouden met de speciale eisen waaraan duurzame-energieinstallaties moeten voldoen. Met behulp van kwaliteitsnormen inzake het technisch rendement van consumptiegoederen als zonnewarmte en -energie, voor de productie van warm water, zal het vertrouwen van de bevolking worden vergroot, wat essentieel is voor marketing op grote schaal. De handel in duurzame technologie wordt ernstig belemmerd door het gebrek aan technische harmonisatie.

2.5.3.7. Aangezien duurzame-energieprojecten vaak worden uitgevoerd in gebieden waar men weinig bekend is met energieprojecten, is het mogelijk dat de plaatselijke bevolking uit bezorgdheid over het milieu in verzet komt.

2.6. De mening van het Comité over het standpunt van de Commissie

2.6.1. Het Comité is ingenomen met het Groenboek en deelt de opvatting van de Commissie dat een duurzame ontwikkeling op de lange termijn met de huidige energiebalans onmogelijk is. Het is het in grote lijnen eens met de Commissie, maar zou bij haar standpunt wel een aantal kanttekeningen willen plaatsen.

2.6.2. Hoewel Europa in de wereld nog altijd voorloopt op het gebied van duurzame energietechnieken, blijken de VS, Japan en Israël fors te investeren in marktgericht onderzoek. Amerikaanse bedrijven richten zich hierbij sterk op de Derde Wereld. De Commissie wijst er terecht op dat Europa haar leidende rol op dit gebied moet zien te behouden. Dit is echter alleen mogelijk als het in het Groenboek voorgestelde programma (of een programma dat hierop lijkt) wordt uitgevoerd. Met name programma's ter bevordering van de export van duurzame-energietechnologie zijn in dit verband van de grootste betekenis.

2.6.3. De TERES-II-scenario's lopen tot 2020, terwijl het in het Groenboek voorgestelde programma al afloopt in 2010. Hoewel het natuurlijk moeilijk is de economische vooruitzichten voor duurzame energie in te schatten, zou het verwachte effect van het door de Commissie voorgestelde actieprogramma toch verder in de tijd moeten worden doorgetrokken. Ervan uitgaande dat duurzame energie halverwege de 21e eeuw een belangrijk aandeel in de energievoorziening heeft, zijn de meeste in het Groenboek voorgestelde maatregelen om de bijdrage hiervan al op kortere termijn te vergroten, verantwoord.

2.6.4. Het gebruik van duurzame energie moet bijdragen aan duurzame ontwikkeling. Productie en gebruik van energie hebben altijd gevolgen voor het milieu. De mate waarin en de manier waarop het milieu wordt beïnvloed, varieert enorm van de ene bron van duurzame energie tot de andere. Om het gebruik van duurzame energie te bevorderen, moet voor elke bron een milieubalans worden opgemaakt. Bij de beoordeling van het milieu-effect van elke duurzame technologie is het zaak van het broeikaseffect in algemene zin uit te gaan. Op basis hiervan kan dan prioriteit worden gegeven aan die duurzame energiebronnen die een bijzonder gunstige milieubalans hebben en dus tot een relatief schoon alternatief voor fossiele brandstoffen kunnen uitgroeien.

2.6.5. Aan de internalisering van externe kosten kleven haken en ogen. Energie hoeft niet over de hele linie zwaarder belast te worden. Wel zijn voor een snelle groei van het marktaandeel van duurzame energie financiële prikkels nodig. Dit zou vooral een taak van de lid-staten behoren te zijn, op voorwaarde dat de interne markt niet wordt ontwricht, maar hun maatregelen moeten binnen de Unie wel gecoördineerd worden, zodat voor energieproducten en nutsbedrijven, investeerders en consumenten een stabiele markt tot stand kan worden gebracht.

2.6.6. Aansluiting op koppelnetten brengt technische en economische problemen met zich.

2.6.6.1. Duurzame energie wordt momenteel in zo'n geringe mate teruggevoerd naar koppelnetten, dat deze problemen nu nog binnen de normale overheidsmarge blijven. Dit zou echter niet langer het geval zijn als koppelnetten grote, variabele hoeveelheden duurzame energie te verwerken krijgen. Daarom is het belangrijk dat de opslagtechnieken voor elektriciteit verder ontwikkeld worden en dat ook meer aandacht wordt besteed aan de productie van duurzame energiebronnen in zelfvoorzienende eenheden. Geavanceerde opslagtechnologieën zijn van groot belang voor de ontwikkeling van duurzame energie. Het is dan ook te hopen dat zij door het Vijfde Kaderprogramma worden bevorderd.

2.6.6.2. In warme ontwikkelingslanden is de exploitatie van wind- en fotovoltaïsche energie nu al economisch interessant. Hiervoor behoeft geen net te worden aangelegd zoals voor de distributie van uit fossiele brandstoffen opgewekte elektriciteit nodig is. Maar in industrielanden die al wel over dergelijke netten beschikken, is het gebruik van duurzame energie om eerder genoemde redenen nog steeds niet helemaal rendabel. Daarom moet op de korte tot middellange termijn ook voorrang worden gegeven aan maatregelen om de duurzame-energiemarkt in ontwikkelingslanden te vergroten.

2.6.7. Om van hun kant ook een inspanning te leveren, hebben de industrielanden er op de korte tot middellange termijn alle belang bij voor meer energie-efficiëntie te zorgen. Maatregelen op het gebied van energie-efficiëntie hebben bij de huidige technologische kennis praktisch allemaal een gunstiger kosten/batenverhouding dan exploitatie van duurzame energiebronnen. Het is zaak aandacht te besteden aan het beheer van de vraagzijde en tegelijkertijd te zoeken naar nieuwe energiebronnen. Naast financiële steun voor energie-efficiëntie zouden ook andere energie-investeringen moeten worden gedaan, aangezien op korte en middellange termijn een relatieve reductie van het gebruik van fossiele brandstoffen haalbaar is. Daarom is het een goede zaak dat rationeel energiebeheer tot de voorgestelde prioriteiten voor het Vijfde Kaderprogramma behoort.

2.6.8. Een andere reden waarom energiebesparing extra aandacht moet krijgen, is dat het nog enige tijd zal duren voordat de baten van duurzame energie opwegen tegen de kosten. Hoewel in dit opzicht de afstand tussen sommige duurzame energiebronnen en fossiele bronnen relatief klein is, zal het omzettingsrendement van fossiele brandstoffen naar verwachting gunstiger worden en zullen de prijzen in kwestie dus blijven dalen. Deze prijsverlagingen zijn het resultaat van nieuwe technologie, nieuwe brandstoffen (gas) en lagere organisatiekosten dankzij de liberalisering van de distributiesector. Dit betekent dat prijzen voor duurzame energie nog wel enige tijd zullen blijven nahinken bij die van conventionele energie en dat de duurzame sector er met het geplande O&O-programma nog een harde dobber aan zal hebben om de rendementstijging bij fossiele brandstoffen bij te benen.

2.6.9. In het Groenboek wordt te weinig aandacht besteed aan de consument.

2.6.9.1. Vooral als het om lokale energiebronnen gaat die mogelijk niet op het elektriciteitsnet worden aangesloten, moet de bevolking worden voorgelicht over de mogelijkheden en doordrongen van de betrouwbaarheid en beschikbaarheid van duurzame energie. Zonnepanelen op daken van woningen, verwarmingselementen voor zwembaden enz. zouden even eenvoudig aan te sluiten moeten zijn als een koelkast. Met behulp van een speciaal prijsbeleid, financieringsmogelijkheden en financiële prikkels moet een eerste „golf” van consumenten kunnen worden gewonnen. Bij voldoende deelneming zal de markt daarna op eigen kracht verder kunnen groeien. Dit zou het geval moeten zijn als duurzame-energieprogramma's worden afgestemd op huishoudens en bedrijven.

2.6.9.2. In een aantal lid-staten zijn organisaties in het leven geroepen die energiebesparing „aan de man” moeten brengen; voor duurzame energie zouden soortgelijke organisaties in het leven moeten worden geroepen. Deze zouden niet alleen de bevolking moeten aanzetten tot verantwoord gedrag, maar ook de in dit verband belangrijkste branches en beroepen zoals loodgieters, elektriciens, aannemers en architecten, die op dit terrein zo'n belangrijke functie te vervullen hebben, moeten scholen.

2.6.9.3. Een andere manier om de vraag te vergroten, is het uitwerken van programma's voor overheidsopdrachten.

2.6.10. Tot slot kan over de visie van de Commissie nog worden opgemerkt dat niet rekening wordt gehouden met de schaalproblemen van duurzame energie. Bij schaalvergroting nemen de problemen exponentieel toe. Daarbij moet worden gedacht aan de gevolgen van

variabele elektriciteitssterugvoer voor het net, de gevolgen van intensieve teelt van energiegewassen op grote oppervlaktes en de gevolgen van windmolens voor het milieu.

3. De strategie van de Commissie

3.1. De verschillende onderdelen van de strategie

De strategie van de Commissie bestaat uit vier elementen:

3.1.1. Ten eerste worden duidelijke, ambitieuze maar niet onrealistische streefcijfers aangegeven m.b.t. de bijdrage van duurzame energiebronnen aan de energiebalans van de Unie.

3.1.2. Ten tweede wordt voorgesteld de samenwerking tussen de lid-staten inzake de ontwikkeling van duurzame energiebronnen te intensiveren.

3.1.3. Ten derde moet de Gemeenschap haar hele beleid inzake de ontwikkeling van duurzame energievormen versterken.

3.1.4. Ten vierde wordt voorgesteld beter bij te houden welke vooruitgang wordt geboekt bij het halen van de streefcijfers.

3.2. Doelstellingen

3.2.1. Streefcijfers m.b.t. de bijdrage van duurzame energiebronnen aan de energiebalans kunnen volgens de Commissie een goed beleidsinstrument vormen en als richtsnoer dienen bij het uitwerken van maatregelen. De vraag is of nieuwe indicatieve EU-streefcijfers voor 2010 moeten worden vastgesteld en zo ja, op welk niveau dit dan moet gebeuren. Sommige lid-staten hebben al hun eigen streefcijfers.

Dergelijke streefcijfers zouden ook in EU-verband nuttig zijn.

Beseft moet worden dat duurzame energie meestal wordt gebruikt als alternatieve methode van elektriciteitsopwekking en dat elektriciteit nauwelijks wordt gebruikt in het vervoer, zeker in het luchtvervoer, en bij industriële processen waarvoor grote hoeveelheden warmte van hoge temperatuur vereist zijn. Daarom is er een bovengrens aan de vast te stellen doelstellingen.

Het is wel mogelijk voor de lid-staten streefcijfers vast te stellen, maar dit zou een zinloze operatie zijn omdat a) de lid-staten er niet door gebonden zouden zijn, en b) er tussen de lid-staten grote verschillen bestaan wat hun duurzame-energieprofiel betreft.

Het Comité pleit er daarom voor om voor de diverse duurzame technieken aparte streefcijfers vast te stellen (zie hieronder). Dit zou wél een zinvolle aanpak zijn omdat het op deze manier mogelijk wordt om a) de vooruitgang van elke techniek, b) de doeltreffendheid van communautaire en nationale steunverlening,

c) de voorzieningszekerheid, d) de internationale concurrentiepositie en e) waar nodig het succes van technologie-export te meten. Het Comité is het eens met de Commissie dat indien men er niet in slaagt het aandeel van duurzame energie te vergroten, andere belangrijke doelstellingen, in het bijzonder op het gebied van de voorzieningszekerheid, de economische en sociale samenhang en het concurrentievermogen, in het gedrang zullen komen.

3.2.2. De Commissie wil graag weten hoe anderen denken over het vaststellen van streefwaarden voor de bijdrage die duurzame energiebronnen na 2005 aan het bruto energieverbruik in de Unie moeten leveren; zij gaat er hierbij van uit dat een ambitieuze, maar realistische doelstelling voor 2010 een nuttige stimulans voor beleidsvoering is en op de volle aandacht van de besluitvormers zal kunnen rekenen. Volgens het Comité zou zo'n streefcijfer nuttig zijn.

3.2.3. In deze kritische fase in de ontwikkeling van duurzame energie is volgens de Commissie een concreet pro-actief beleid nodig om meetbare resultaten te kunnen boeken. Een verdubbeling van het marktaandeel van duurzame energie in 2010, wat erop zou neerkomen dat duurzame energie zo'n 12 % aan het bruto verbruik in de Unie bijdraagt, zou een ambitieuze, maar realistische doelstelling kunnen zijn. Zou het aandeel van kernenergie in de periode tot 2020 overeenkomstig de verwachtingen afnemen, dan is dit een minimumvereiste.

3.2.3.1. Aangezien in het huidige aandeel van duurzame energiebronnen — zo'n 6 % — grootschalige waterkrachtcentrales begrepen zijn en er in de Unie weinig mogelijkheden zijn om dit aandeel uit te breiden, zou voor een verdubbeling van de huidige „energie-output” van duurzame bronnen een forse toename van het gebruik van andere duurzame energievormen nodig zijn.

3.2.3.2. In tabel 1 is te zien hoe de diverse technieken zich zullen ontwikkelen als het Best Practice Scenario van het Teres II-programma wordt gevolgd. Duurzame energie kan dan naar verwachting een totaal marktaandeel van 12,51 % verwerven.

3.2.3.3. In tabel 2 worden de huidige beleidsscenario's doorgetrokken tot 2010 en vergeleken met het Best Practice Scenario. Bij voortzetting van het huidige beleid blijft de steun van de lid-staten voor duurzame energie op hetzelfde niveau en blijven de in het Groenboek voorgestelde extra maatregelen achterwege. Uit tabel 2 blijkt dat de resultaten van het Best Practice Scenario en die van „gevestigde” technieken zoals grootschalige waterkrachtcentrales, elkaar niet veel ontlopen. De met een * gemarkeerde technieken lijken meer vruchten te zullen afwerpen als het Best Practice Scenario wordt

gevolgd dan wanneer het huidige beleid wordt voortgezet. De met ** gemarkeerde technieken lijken met het huidige beleid geen kans van slagen te hebben en alleen met behulp van het Best Practice Scenario een duurzaam marktaandeel te kunnen verwerven. De verwachte resultaten van het Best Practice Scenario voor 2020 zijn ook aangegeven, om duidelijk te maken dat vooral windenergie, fotonvoltaïsche energie, getijdenenergie, houtgewassen, zonnewarmte en ethanol/biodiesel nog een groot ontwikkelingspotentieel hebben.

3.2.3.4. Niet-gemarkeerde technieken lijken met het huidige beleid redelijk uit de voeten te kunnen. Hoewel ook het marktaandeel hiervan nog voor uitbreiding vatbaar is, doet men er goed aan zich te concentreren op die technieken die met behulp van het Best Practice Scenario ondersteund moeten worden. Ook zij er in dit verband op gewezen dat afvaltechnieken — gas dat vrijkomt op vuilstortplaatsen en bij stedelijk afval, industrieafval, landbouwafval en bosafval — direct door de bestaande milieuwetgeving worden beïnvloed.

TABEL 1

Best Practice Scenario — TERES II

Jaar	1995		2005		2010	
	Elektriciteit GWh	Warmte Ktoe	Elektriciteit GWh	Warmte Ktoe	Elektriciteit GWh	Warmte Ktoe
Wind	4 169	0	58 549	0	82 366	0
Kleinschalige waterkracht	34 314	0	49 703	0	60 701	0
Grootschalige waterkracht	273 577	0	278 426	0	280 540	0
Fotovoltaïsch	49	0	7 091	0	12 213	0
Golfslag	0	0	0	0	0	0
Getijden	542	0	542	0	4 883	0
Aardwarmte	4 405	0	10 850	0	10 850	0
Gas van vuilstortplaatsen	1 351	85	9 384	1 812	10 904	2 634
Stedelijk afval	7 900	2 580	16 306	3 772	19 231	4 202
Industrieel afval	12 249	7 693	18 185	14 510	19 432	18 535
Landbouwafval	133	245	452	2 460	500	3 371
Houtgewassen	772	546	28 342	20 270	42 939	25 666
Bosafval	2 753	20 829	3 736	26 214	4 387	27 986
Geothermische warmte	0	628	0	6 633	0	8 111
Zonnewarmte	0	287	1 095	3 356	3 504	5 089
Ethanol/Biodiesel	0	168	0	7 496	0	15 001
Totaal duurzame energie (DET)	342 214	33 062	482 662	86 522	552 451	110 596
Eenheden	Ktoe		Ktoe		Ktoe	
DET primaire energie	73 294		159 508		196 596	
Vraag naar primaire energie	1 393 860		1 516 895		1 571 250	
% Duurzame energie bijdrage	5,26 %		10,52 %		12,51 %	

3.2.3.5. Het door de Commissie nagestreefde marktaandeel van 12 % in 2010 kan duidelijk alleen worden bereikt als in de lid-staten met speerpunttechnieken succes wordt geboekt. Het is beter het beleid af te stemmen op technieken dan op landen. Voor alle in

tabel 2 opgenomen technieken zijn maar een paar landen nodig die hun prognoses halen. Daarom is het een aantrekkelijke gedachte om, zoals in tabel 3 is gedaan, voor elke belangrijke techniek de landen te vermelden die in 2010 een koplopperspositie innemen.

3.2.3.6. Een doelstelling van 12 % mag dan gezien worden als een uitdaging, maar is zeker haalbaar als de ontwikkeling van de diverse technieken voldoende ondersteund wordt. Nadere bestudering van tabel 3 leert dat een aantal lid-staten zich meer zou kunnen toelagen op bepaalde nieuwe technieken (bijvoorbeeld het VK bij windenergie of Griekenland bij zonnewarmte).

3.2.4. Naast ideeën over de vraag welke doelstelling voor het marktaandeel van duurzame energievormen kan worden geformuleerd, wil de Commissie ook

graag weten hoe men denkt over de vaststelling van „deeldoelstellingen” voor elke afzonderlijke vorm van duurzame energie en voor de bijdrage aan de verschillende sectoren, zoals elektriciteit en warmteproductie. Het moet in ieder geval duidelijk zijn dat eventuele streefcijfers doelstellingen dienen te zijn en geen juridisch bindende waarden.

Volgens het Comité zou het vaststellen van „deeldoelstellingen” een goede zaak zijn, zeker gezien het gestelde in paragraaf 3.2.3.

TABEL 2

Belangrijkste technieken — TERES II

Energievorm	Huidig beleid 2010		Best Practice 2010		Best Practice 2020	
	Elektriciteit Energie GWh	Warmte Ktoe	Elektriciteit Energie GWh	Warmte Ktoe	Elektriciteit Energie GWh	Warmte Ktoe
Wind**	28 861	0	82 366	0	106 363	0
Kleinschalige waterkracht*	52 957	0	60 701	0	65 418	0
Grootschalige waterkracht	281 235	0	280 540	0	291 668	0
Fotovoltaïsch**	274	0	12 213	0	32 058	0
Golfslag	0	0	0	0	0	0
Getijden**	542	0	4 883	0	12 183	0
Aardwarmte	10 844	0	10 850	0	10 850	0
Gas van vuilstort-plaatsen	10 123	810	10 904	2 634	15 885	3 208
Stedelijk afval	18 768	4 110	19 231	4 202	22 989	4 436
Industrieel afval*	15 918	9 166	19 432	18 535	20 746	20 511
Landbouwafval	413	1 316	500	3 371	658	3 892
Houtgewassen**	4 837	7 419	42 939	25 666	52 556	27 202
Bosafval	3 111	24 703	4 387	27 986	6 014	28 445
Geothermische warmte*	0	- 1 919	0	8 111	0	8 633
Zonnewarmte**	0	586	3 504	5 089	10 950	7 417
Ethanol/Biodiesel**	0	1 750	0	15 001	0	22 497
Totaal duurzame energie (DET)	427 902	51 778	552 451	110 396	648 339	126 240
Eenheden	Ktoe		Ktoe		Ktoe	
DET primaire energie	112 159		196 596		227 228	
Vraag naar primaire energie	1 571 250		1 571 250		1 637 960	
% Duurzame energie bijdrage	7,14 %		12,51 %		13,87 %	

TABEL 3

Belangrijkste technieken/Koploperlanden — TERES II

Techniek	Streefcijfer voor 2010		Vooroplopende landen ⁽¹⁾	Nagestreefde output	
	GWh	Ktoe		GWh	Ktoe
Wind	82 366	0	Duitsland	21 115	0
			Frankrijk	18 918	0
			Italië	8 966	0
			Spanje	4 813	0
Fotovoltaïsch	12 213	0	Frankrijk	3 568	0
			Duitsland	2 747	0
			Oostenrijk	1 990	0
			Italië	1 709	0
Getijden	4 883	0	VK	3 755	0
			Frankrijk	1 128	0
Houtgewassen	42 939	25 666	Spanje	11 088	2 406
			Frankrijk	10 285	3 341
			Duitsland	7 866	5 937
			Griekenland	3 438	478
Zonnewarmte	3 504	5 089	Spanje	1 807	2 511
			Italië	966	718
			Portugal	548	367
			Frankrijk	0	739
Ethanol/Biodiesel	0	15 001	Frankrijk	0	3 669
			Griekenland	0	2 883
			Italië	0	2 157
			VK	0	2 022
			Spanje	0	1 603

⁽¹⁾ Gegevens over Zweden ontbreken.

3.3. Intensievere samenwerking tussen de lid-staten

3.3.1. Wil het aandeel van duurzame energie significant kunnen toenemen, dan dienen naar het oordeel van de Commissie de lid-staten op nationaal, regionaal en lokaal niveau alles op alles te zetten. De vraag rijst hoe de harmonisering van nationale initiatieven er zou moeten uitzien.

3.3.2. Volgens het Comité wordt dit vraagstuk behandeld in het Voorstel voor een besluit van de Raad betreffende de organisatie van samenwerking rond overeengekomen communautaire energiedoelstellingen. Het Comité heeft hierover een apart advies opgesteld, waarin het zijn steun voor het streven van de Commissie uitspreekt.

3.3.3. Het Comité benadrukt dat transnationale samenwerking noodzakelijk is. De belangrijkste voordelen hiervan zijn dat a) de markt voor elke techniek zo groot wordt als de hele Unie, b) normen en regels tussen lid-staten en kandidaat-lid-staten worden geharmoniseerd en c) er een gemeenschappelijke infrastructuur wordt aangelegd voor bijvoorbeeld nieuwe brandstoffen en energie voor het wegvervoer.

3.4. Krachtiger communautair beleid

3.4.1. De interne markt

3.4.1.1. De totstandbrenging van een interne energiemarkt heeft voor de Unie de hoogste prioriteit. De Commissie heeft alvast een aantal maatregelen omschreven.

3.4.1.2. Een puntensysteem voor duurzame energie

Overwogen zou kunnen worden dat elke lid-staat voor een bepaald percentage van zijn energiebehoefte gebruik moet maken van duurzame energie; dit kan worden bereikt door ieder elektriciteitsbedrijf dat aan de eindgebruiker levert, bepaalde verplichtingen op te leggen die door middel van een systeem van „duurzame-energiepunten” verhandelbaar zouden zijn.

Het Comité ziet wel iets in dit voorstel; wel moet elke lid-staat deze gedachte vrijelijk op zijn specifieke omstandigheden en zijn eigen doelstellingen inzake duurzame energie kunnen toesnijden.

3.4.1.3. Internalisering van externe kosten en belasting-harmonisatie

3.4.1.3.1. Belastingharmonisatie kan volgens de Commissie een goed middel zijn om ervoor te zorgen dat de interne markt naar behoren functioneert, en is bovendien van cruciaal belang voor een snellere invoering van duurzame energie.

3.4.1.3.2. Het Comité vindt het geen goed idee om de CO₂-heffing op motorbrandstoffen te verhogen, aangezien deze brandstoffen nu al zeer zwaar belast worden. Hoe zwaarder ruwe olie belast wordt, des te groter is het risico dat olieproducerende landen de prijzen willen verhogen. Daarom zou vooral aandacht moeten worden besteed aan een zuinig gebruik van brandstoffen, alternatieve energiesystemen en toekomstige vervoersstrategieën.

3.4.1.3.3. Wat de tarieven van gas en elektriciteit voor energie, warmte en licht betreft: het is niet nodig om ter ondersteuning van de ontwikkeling van duurzame-energie technieken CO₂-heffingen in te voeren. Het Comité is vóór fiscale stimuleringsmaatregelen voor producenten en/of consumenten als middel om het gebruik van duurzame energie te bevorderen. Het is ook niet nodig het grootste gedeelte van de geproduceerde energie zwaarder te belasten om het geringe percentage van duurzame energie fiscaal te ontzien. Uit de analyse in paragraaf 3.2.3 blijkt dat voor technieken die het meest gesteund moeten worden, slechts een gering stimuleringsvolume nodig is. Deze fiscale stimuleringsmaatregelen of andere subsidievormen zouden dan ook geen concrete gevolgen hebben voor de energiemarkt in zijn geheel. De kosten hiervan zouden ook niet gecompenseerd behoeven te worden door drastische belastingverhogingen voor andere producten, en aangezien een algehele verhoging van de energiebelasting niet nodig is, zouden de totale kosten voor de economie beheersbaar blijven. De belangrijkste nieuwe technieken (* en **) zullen in 2010 niet goed zijn voor 12 %, maar eerder voor 2 tot 3 % van het totale energieverbruik.

3.4.1.3.4. Als gevolg van de liberalisering van de interne energiemarkt is het niet langer mogelijk de werkelijke kosten van de exploitatie van de diverse energiebronnen verborgen te houden. In tal van landen worden alle externe kosten van splijtstoffen geïnternaliseerd om de ontmanteling van kerncentrales te kunnen bekostigen. Voor duurzame energie betekent dit dat het gebruik hiervan niet via hogere prijzen voor andere brandstoffen gesubsidieerd moet worden; in dit verband moet juist gekozen worden voor openlijke, directe steun.

3.4.1.4. Overheidssteun

De afgelopen jaren heeft de Commissie te maken gehad met een groeiend aantal gevallen van overheidssteun t.b.v. duurzame energie. Volgens het Witboek „Een energiebeleid voor de Europese Unie” zal de Commissie bij de herziening van de huidige richtsnoeren nagaan of er aanpassingen nodig zijn met betrekking tot duurzame energiebronnen en de bijdrage die deze leveren aan de uitvoering van het energiebeleid.

Volgens het Comité is overheidssteun — in diverse vormen — acceptabel zolang het marktaandeel van duurzame energie erdoor toeneemt en er in dit segment geen distorsies optreden. Voorlopig zal er op de interne energiemarkt slechts van minieme distorsies sprake zijn, die omwille van de goede zaak op de koop toe zouden moeten worden genomen. Met name is het Comité voorstander van maatregelen om de investeringen in duurzame technologieën te bevorderen.

3.4.1.5. Normalisering

Voor de hele Unie geldende normen inzake duurzame energie hebben een tweeledig doel: zij vergemakkelijken de invoering van nieuwe technologie op de interne markt en vergroten het vertrouwen in deze technologie. Vooral dit tweede aspect is in dit verband van groot belang. Standaarden inzake duurzame energievormen zijn momenteel in de maak.

Volgens het Comité moet haast worden gemaakt met deze normalisering; het spoort de Commissie aan hierover nu alvast met het bedrijfsleven in overleg te treden. Internationale standaarden zijn buitengewoon belangrijk voor het uitbouwen van de handel in duurzame technologie; daarom dient de EU in dezen het voortouw te nemen.

3.4.1.6. Behoeften van de consument

De Commissie noemt een aantal maatregelen om duurzame energie een plaats te geven op de interne energiemarkt. Het Comité stemt in grote lijnen met deze maatregelen in, die voornamelijk op de producentenzijde zijn gericht. Zijns inziens wordt in het Groenboek echter niet genoeg aandacht besteed aan de wensen van de consument. De

lid-staten zouden er daarom goed aan doen consumentenagenschappen in het leven te roepen of de rol hiervan te vergroten, en ervoor te zorgen dat consumenten in duurzame energie kunnen investeren (zie paragraaf 2.6.9).

Nutsbedrijven kunnen een belangrijke rol spelen bij het stimuleren van rationeel energieverbruik en bij het uitbouwen van de voorziening met duurzame energie. In dit verband moet ook van overheidsopdrachten een prikkel uitgaan.

3.4.2. Financiële steun ten behoeve van duurzame energie

3.4.2.1. Met het specifieke doel de productie en het gebruik van duurzame energiebronnen te bevorderen, heeft de Raad in 1993 het Altener-programma goedgekeurd. Uit een onafhankelijke evaluatie blijkt dat er voor dit programma niet voldoende geld wordt uitgetrokken om de communautaire doelstellingen m.b.t. de ontwikkeling van duurzame energiebronnen te kunnen verwezenlijken. Daarom stelt de Commissie voor het Altener II-programma goed te keuren.

3.4.2.2. Intensievere maatregelen in het kader van Altener II zouden kunnen leiden tot een betere concurrentiepositie van de sector duurzame energiebronnen, en dus tot lagere kosten en nieuwe banen. In het TERES II-rapport wordt erop gewezen dat duurzame energie alleen een significant marktaandeel kan verwerven als de techniek verder voortschrijdt. EU-maatregelen zouden moeten worden toegespitst op duidelijk omschreven zaken als fotonvoltaïsche panelen op daken en wanden, zonne-energie voor sport, toerisme en zorgfaciliteiten, actieve en passieve zonne-architectuur, productie van biomethaan uit vast, biologisch afbreekbaar stadsafval, zelfstandige installaties, enz. De bijdrage van de Unie zou zo gering mogelijk moeten zijn om scheeftrekking van concurrentieverhoudingen te vermijden, en zou met inachtneming van de vermeden externe kosten moeten worden berekend.

Het Comité zal te zijner tijd advies over het Altener-II-programma uitbrengen. Naar verwachting zal dit advies positief uitvallen.

3.4.2.3. Duurzame-energieprojecten zouden meer in aanmerking moeten komen voor financiering door de Europese Investeringsbank (EIB), de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EBRD) en andere internationale financieringsinstellingen.

Het Comité steunt dit voorstel; bovendien zijn er mogelijkheden voor samenwerkingsverbanden tussen overheid en bedrijfsleven en particuliere financiering bij openbare aanbestedingen (hiernaar moet de Commissie streven).

Ook moet geld worden uitgetrokken voor apparatuur en systemen voor duurzame energie die in de lid-staten worden vervaardigd (zie paragraaf 3.4.6).

3.4.3. Onderzoek, ontwikkeling en demonstratie (O O & D)

Het is de bedoeling dat een groot deel van het budget (namelijk 45 %) van het Joule-Thermie-programma, dat zowel de traditionele O&O als de demonstratie op het gebied van niet-nucleaire energie bestrijkt, wordt gebruikt voor de ontwikkeling en bevordering van het gebruik van duurzame energie. Het Comité neemt hiervan kennis en zou liever zien dat apparatuur en systemen voor duurzame energie meer in de lid-staten zelf worden vervaardigd dan dat ze worden ingevoerd.

3.4.3.1. Uit het FAIR-programma blijkt dat de ontwikkeling van uit landbouw en bosbouw afkomstige biomassa voor non-fooddoeleinden een bijdrage kan leveren aan de ontwikkeling van plattelandsgebieden.

Aangezien er in het kader van het Altener I-programma naar wordt gestreefd biobrandstoffen in 2005 een aandeel van 5 % in het totale energieverbruik in het vervoer te geven en in het Groenboek in dit verband een streefcijfer van 12 % wordt gehanteerd, zal waarschijnlijk 15 à 20 miljoen hectare landbouwgrond nodig zijn voor de productie van energiegewassen.

3.4.3.2. Tussen de lid-staten bestaan grote verschillen qua inzet om de technologische ontwikkeling van duurzame energievormen te ondersteunen. Voorgesteld wordt de communautaire programma's op dit gebied uit te breiden. Als onderdeel van de strategie is het zeer belangrijk dat voor het Vijfde Kaderprogramma duidelijke doelstellingen worden vastgesteld.

3.4.3.2.1. In paragraaf 3.1.1 van de Commissiemededeling „De toekomst uitvinden”⁽¹⁾, die als voorloper dient voor het Vijfde OTO-kaderprogramma, is één van de prioritaire onderwerpen het stimuleren van een concurrerende en duurzame groei. De Commissie doet in dit verband o.m. het volgende voorstel:

„In de energiesector moet voorrang worden gegeven aan de ontwikkeling en de demonstratie van veilige, aanvaardbare energiesystemen die voldoen aan milieunormen en -eisen en concurrerend zijn op het gebied van productiekosten en algemeen rendement. Ook rationeel energiebeheer in het dagelijks leven kan worden behandeld alsmede de verschillende opties voor de productie en de opslag van energie op middellange en lange termijn.”

3.4.3.2.2. Energie-efficiëntie en duurzame energie moeten tot de prioriteiten van het Vijfde Kaderprogram-

(1) COM(96) 332 def.

ma behoren. Met behulp van stimuleringsmaatregelen moet de consument ertoe worden gebracht zuinig met energie om te gaan en duurzame energiesystemen te installeren.

3.4.3.2.3. Volgens het Comité kan de Unie mondiaal alleen een leidende positie op het gebied van duurzame-energie technieken krijgen als een krachtig ondersteunend beleid wordt gevoerd. Naar het voorbeeld van het National Renewable Energy Laboratory in de Verenigde Staten en van het Milieuagentschap van de Unie zou een Agentschap of Laboratorium voor duurzame energie van de EU moeten worden ingesteld.

3.4.3.3. Het Comité gaat ervan uit dat naast duurzame-energie technieken ook telematicatoepassingen en -diensten zullen worden ontwikkeld. Het zou vreemd opkijken als op het gebied van de informatiemaatschappij OO&D-activiteiten nodig zijn die los staan van de ontwikkeling van duurzame-energie technieken.

3.4.3.4. De Commissie zal zich opnieuw buigen over de financiering van onderzoek in de verschillende energiesectoren; hierbij zal zij ook aandacht besteden aan de huidige verdeling van de financiële middelen voor onderzoek naar nucleaire en niet-nucleaire energie.

Veronachtzaming van het onderzoek naar kernenergie zou een strategische vergissing zijn. Zoals het er nu voorstaat, zal kernenergie geleidelijk aan verdwijnen als de huidige installaties zijn afgeschreven; de meeste landen zijn namelijk niet van plan deze installaties te vervangen. Daarom is het op de lange termijn niet uitgesloten dat de lid-staten voor het vreedzaam gebruik van kernenergie kiezen of in een later stadium een nieuwe generatie kernreactoren in bedrijf nemen. De OT&O-activiteiten ter verbetering van de veiligheid en efficiëntie van nucleaire technieken moeten dan ook worden gehandhaafd.

3.4.3.5. De Commissie beseft weliswaar dat onderzoek van essentieel belang is voor de ontwikkeling van in technologisch opzicht minder geavanceerde duurzame energiebronnen, maar is ervan overtuigd dat de sleutel tot een groter marktaandeel van duurzame energiebronnen bij de marktintroductie ligt. Dit is volgens het Comité een uiterst belangrijk punt. De Commissie zou moeten nagaan hoe de vraag van de „groene” consument naar duurzame energie tegen betaalbare prijzen kan worden gestimuleerd.

3.4.4. Regionaal beleid

3.4.4.1. Het lijkt geen twijfel dat duurzame energie de economische en sociale samenhang in perifere regio's

en op eilanden kan helpen versterken. Dit geldt vooral voor gebieden waar de aanleg van nationale elektriciteitsnetten niet rendabel of haalbaar is. Wil de introductie van duurzame energie kans van slagen hebben, dan moet het regionaal ontwikkelingsbeleid duurzame-energieprojecten omvatten en dienen er instanties te zijn die zich met de in dit verband benodigde activiteiten belasten. Deze activiteiten omvatten de organisatie van plaatselijke opwekking van elektriciteit en netdistributie, alsmede de installatie van zelfstandig functionerende eenheden. Deze taken zouden het best aan nutsbedrijven kunnen worden toevertrouwd.

3.4.4.2. Kleine en middelgrote bedrijven die duurzame-energieapparatuur fabriceren, kampen met dezelfde problemen als hun tegenhangers in andere technische sectoren. Uit het Groenboek blijkt dat de speerpunttechnieken met het huidige beleid niet gemakkelijk op de markt zullen kunnen doordringen; willen deze bedrijven kunnen gedijen, dan is een Best Practice-beleid daarom noodzakelijk.

3.4.4.3. Hoewel er in het algemeen geen gebrek is aan risicodragend kapitaal voor high tech-bedrijven, moeten de investeerders er wel van op aan kunnen dat er voor duurzame energietechnologie een markt is. De nationale overheden moeten wat hun plannen op dit gebied betreft open kaart spelen tegenover investeerders.

3.4.4.4. Aangezien er zoveel nodig is om voor de nieuwe energietechnologie gunstige marktomstandigheden te creëren, moeten de sectorale vakbondsorganisaties over de nodige middelen en mankracht beschikken om aan de publieke discussie te kunnen deelnemen. Deze organisaties vertegenwoordigen kleine, jonge sectoren en zouden daarom geld van de overheid moeten krijgen.

3.4.4.5. Het toerisme in perifere regio's is onderhevig aan seizoensschommelingen; voor duurzame energie is dan ook een belangrijke rol weggelegd. In paragraaf 3.4.4.1 is het Comité ook al op de situatie in perifere regio's ingegaan. De seizoensschommelingen bieden de nutsbedrijven een klassieke kans om aan rationele planning te doen. In tal van toeristische centra zou het mogelijk moeten zijn duurzame energie te gebruiken in plaats van nieuwe, op fossiele brandstoffen draaiende grondlasteenheden neer te zetten. Voor het gebruik van duurzame energie zouden nutsbedrijven zowel op het net aangesloten als alleenstaande installaties moeten bouwen.

3.4.5. Land- en bosbouwbeleid

3.4.5.1. In de landbouw- en bosbouwsector kan de productie van energiegewassen uitgroeien tot een aanzienlijke extra inkomstenbron voor landbouwers en zorgen voor minder CO₂-uitstoot. In plattelandsgebie-

den zou een en ander bovendien tot nieuwe banen kunnen leiden.

3.4.5.2. Om het streefcijfer van 12 % te halen, speelt de landbouwsector een belangrijke rol. Er dienen geheel of gedeeltelijk voor energiedoelinden te gebruiken gewassen te worden geteelt om de streefcijfers inzake duurzame energie en vermindering van de CO₂-uitstoot te kunnen halen. Speciale programma's om de energieproductie in de landbouw te stimuleren, zullen een gunstige invloed uitoefenen op de economie van landelij-

ke gebieden in de Unie en tot nieuwe banen in landbouw, vervoer en aanverwante sectoren leiden.

3.4.5.3. Akkerbouwproducten bestaan uit drie hoofdbestanddelen: voedsel (zetmeel, proteïnen en suiker), voer (proteïnen, vezels) en componenten die niet geschikt zijn als voedsel of als voer (stro). Sommige landbouwproducten, zoals gras en voedermais, worden alleen gebruikt om dieren te voederen. Andere landbouwproducten, zoals katoen en hennep, worden noch als voedsel noch als voer gebruikt.

Algemene indeling van akkerbouwproducten

Categorie	A	B	C
Bestanddeel	1. voedsel 2. voer 3. geen voedsel of voer	voer	geen voedsel of voer

De voedselbestanddelen, d.w.z. A (1)-producten, worden gebruikt als biobrandstoffen in het wegverkeer. A (3)-bestanddelen worden in het algemeen gebruikt in elektriciteits- of warmtekrachtcentrales, hoewel hiervoor ook C-bestanddelen in aanmerking komen.

3.4.5.4. Er is geen strategie voor de productie van energiegewassen. De bereidheid van landbouwers om hierin te investeren, zal afhangen van (a) de prijs die zij kunnen krijgen voor voedselgewassen, (b) de braakleggingssubsidie en (c) de prijs die zij kunnen krijgen voor energiegewassen.

3.4.5.5. Uit de tabel in paragraaf 3.4.5.3 blijkt duidelijk dat bij het uitstippelen van een strategie voor de landbouwsector moet worden uitgegaan van het onderscheid tussen motorbrandstoffen en brandstoffen voor de opwekking van elektriciteit en warmte. Deze laatste brandstoffen zouden geen problemen moeten opleveren; er zijn mogelijkheden voor een gestage groei. De productie van motorbrandstoffen zou op gespannen voet kunnen komen te staan met de productie van voer en voedsel. Schommelingen op de voer/voedselmarkt, die weer worden veroorzaakt door de grillige ontwikkelingen van de wereldwijde landbouwproductie, kunnen een lange-termijnplanning voor de productie van biobrandstoffen zeer lastig maken.

3.4.5.6. Het is van belang dat zo spoedig mogelijk OO&D-activiteiten worden ontplooid om te onderzoeken hoe energie kan worden gewonnen uit de voedsel-, voer- en cellulosebestanddelen van landbouwgewassen. Er moet een strategie worden ontwikkeld waarbij het

zaak is rekening te houden met de toekomstige vraag naar energie, voedsel en voer en waarbij de flexibiliteit van de hele landbouwsector zo groot mogelijk blijft.

3.4.5.7. Voor biobrandstoffen is men op voedings- en voedergewassen aangewezen. Om hiervoor een lange-termijnplanning te kunnen opstellen, moet landbouwgrond worden gereserveerd en dient een goed financieel kader tot stand te worden gebracht. Houtgewassen vereisen intensieve bebouwing om voor conversiedoelinden geschikt te zijn. Als hiervoor historische boslandschappen worden gebruikt, zou er verzet kunnen rijzen; naar landbouwgrond zal de vraag uit zowel de voedsel- als de biobrandstoffensector toch al groot zijn.

3.4.5.8. Gegarandeerde subsidies voor de teelt van energiegewassen op oorspronkelijk voor het verbouwen van voedingsgewassen bestemde landbouwgronden (in het kader van braakleggingsprogramma's) zijn alleen nuttig als er met de juiste flankerende maatregelen voor wordt gezorgd dat hierdoor geen bedrijven ontstaan die van meet af aan een zwakke concurrentiepositie hebben en na het wegvallen van de subsidies een economische basis ontberen.

3.4.6. Buitenlands beleid

3.4.6.1. De Unie kan met haar buitenlands beleid in belangrijke mate bijdragen aan de ontwikkeling van een duurzame-energiesector in derde landen; zij kan op deze manier een milieucrisis afwenden die zeker zou uitbreken als deze landen op energiegebied op dezelfde voet zouden doorgaan. In haar onderhandelingen zou de Commissie een veel hogere prioriteit moeten toekennen aan duurzame energie.

3.4.6.2. Aangezien duurzame energiebronnen in bepaalde regio's van Midden- en Oost-Europa ruim voorhanden zijn en met name in plattelandsgebieden de regionale ontwikkeling kunnen versterken, is de Commissie zich ervan bewust dat zij in de EU-betrekkingen met deze landen meer aandacht aan deze energiebronnen moet besteden.

Gezien de op handen zijnde uitbreiding van de Unie naar het oosten moet de Commissie ook ruime aandacht besteden aan de mogelijkheden die de betrokken landen op het gebied van rationele planning en energie-efficiëntie te bieden hebben.

3.4.6.3. Bij de totstandbrenging van een kader voor samenwerking tussen de EU en derde landen in het Middellandse-Zeegebied, zou het zeker niet onzinnig zijn om na te gaan welke bijdrage duurzame energie aan de energiebehoeften van deze regio kan leveren. Het potentieel wordt hier momenteel niet maximaal geëxploiteerd; dit geldt met name voor wind- en zonne-energie.

Er moet meer aan coördinatie, demonstratie en voorlichting worden gedaan om de mogelijkheden met betrekking tot duurzame energie in al dan niet tot de Unie behorende Middellandse-Zeegebieden te benutten. Een EU-Agentschap voor duurzame energie zou met deze taak kunnen worden belast (zie paragraaf 3.4.3.3.2). Dit zou de uitwisseling van technologie en de ontwikkeling van de bedrijven in kwestie ten goede komen.

3.4.6.4. In ontwikkelingslanden kan met behulp van duurzame energiebronnen een impuls worden gegeven aan de economie en worden gezorgd voor een duurzame groei. De desbetreffende technologie is bijzonder geschikt voor afgelegen gebieden in ontwikkelingslanden, die namelijk vaak niet op het distributienet zijn aangesloten. Een aantal technieken kan voor het toerisme goede diensten bewijzen; de ontwikkeling van „groen toerisme” verdient aanmoediging. Bovendien lenen de weersomstandigheden in veel ontwikkelingslanden zich goed voor het gebruik van duurzame energiebronnen (vooral zonne-energie).

Deze kansen zijn van belang voor de Europese duurzame-energiesector. Het werkterrein van duurzame-energiebedrijven is nu nog beperkt tot het grondgebied van de Unie. Willen deze bedrijven werkelijk kunnen floreren, dan moet de Commissie ervoor zorgen dat zij ook de „buitenlandse” markt op kunnen. Exportkredieten zijn slechts een van de in dit kader beschikbare instrumenten.

3.4.6.5. De wereldwijde achteruitgang van de luchtkwaliteit zal in de toekomst in belangrijke mate toe schrijven zijn aan het toenemende energieverbruik in de ontwikkelingslanden. Duurzame energie kan in dit verband soelaas bieden.

Duurzame-energiebronnen bieden enorme mogelijkheden voor economische samenwerking, waar de EU en derde landen beide belang bij hebben. Voor de Unie is

er directe en indirecte commerciële winst, en derde landen kunnen profiteren van een versnelde duurzame ontwikkeling. Een duidelijk omschreven, ambitieuze strategie met betrekking tot duurzame energiebronnen zal in dit verband dan ook een onmisbare functie vervullen en deze EU-industrie in staat stellen zich op de wereldmarkt te werpen.

3.4.6.6. Gezien de geringe omvang van de EU-markt voor geavanceerde energietechnieken, is het van cruciaal belang dat de totstandbrenging van de interne markt haar beslag krijgt en dat ook buiten de Unie een markt wordt gecreëerd. Om deze en om bovengenoemde redenen moet aan de uitvoer van energietechnologie in het handelsbeleid de hoogste prioriteit worden toegekend.

Ook in het Witboek dat na deze adviesronde zal worden opgesteld, moet voor deze strategie een belangrijke plaats worden ingeruimd.

3.5. Evaluatie en toezicht

3.5.1. Het zou een goede zaak zijn als de coördinatie en de verzameling van gegevens, waar het Bureau voor de Statistiek van de Gemeenschap (Eurostat) verantwoordelijk voor is, worden verbeterd. De Commissie zou bijvoorbeeld kunnen nagaan of het mogelijk is een databank op te zetten waarin de volgende zaken worden geregistreerd:

- gedetailleerdere statistische informatie over duurzame energie, incl. uit veldonderzoek en enquêtes afkomstige gegevens;
- de vooruitgang die de Gemeenschap boekt bij het uitvoeren van haar strategie en het verwezenlijken van haar doelstellingen;
- de EU-steun aan duurzame energiebronnen;
- nationale activiteiten en de kennisgevingen die krachtens de voorschriften met betrekking tot de staatssteun bij de Commissie moeten worden ingediend;
- beleidsmaatregelen met betrekking tot duurzame energie;
- de bij het vergroten van het marktaandeel van duurzame energiebronnen geboekte vooruitgang.

3.5.2. Het Comité steunt dit voorstel m.b.t. streefcijfers en doelstellingen en staat dus ook achter het voorstel inzake evaluatie en toezicht.

4. Samenvatting en conclusie

4.1. Samenvatting

4.1.1. Het Comité stelt voor om ten behoeve van een duurzame ontwikkeling het gebruik van duurzame energie te stimuleren.

4.1.2. Wil de Europese Unie haar koploperspositie behouden, dan zijn programma's ter bevordering van de export van duurzame technologie van het grootste belang.

4.1.3. De meeste in het Groenboek voorgestelde maatregelen om het marktaandeel van duurzame technologie op korte termijn en tot halverwege de 21e eeuw te vergroten, zijn verantwoord.

4.1.4. Van elke duurzame energiebron moet een milieubalans worden opgemaakt, zodat de milieueffecten ervan kunnen worden beoordeeld.

4.1.5. Een algemene belastingverhoging voor conventionele energiebronnen is niet nodig.

4.1.6. Belastingprijkkels zijn nodig om vaart te zetten achter de marktpenetratie van duurzame energie; de Unie zou de coördinatie van een en ander op zich moeten nemen, zodat er een stabiele, voorspelbare markt tot stand wordt gebracht voor energieproducten, dienstverlenende bedrijven, investeerders en consumenten.

4.1.7. De terugvoer van grote en wisselende hoeveelheden duurzame energie naar koppelnetten brengt technische en economische problemen met zich mee; hieraan moet aandacht worden besteed. Met name de ontwikkeling van opslagtechnologie neemt een kritische plaats in.

4.1.8. Het bevorderen van de markt voor duurzame energie in ontwikkelingslanden dient prioriteit te krijgen.

4.1.9. Op de korte tot middellange termijn moet eveneens worden gestreefd naar energie-efficiëntie; dit moet een van de prioriteiten van het Vijfde Kaderprogramma worden.

4.1.10. Er moet een OTO-programma worden ontwikkeld om de efficiëntie van duurzame-energie technieken te vergroten en de prijzen te verlagen; de prijzen van fossiele brandstoffen zullen immers naar verwachting blijven dalen als gevolg van technologische vooruitgang, nieuwe brandstoffen (gas) en lagere organisatiekosten door de liberalisering van de distributiesector.

4.1.11. De vraag van de consument naar duurzame energie moet worden gestimuleerd, o.m. door de instelling van Agentschappen voor duurzame energie, die niet alleen de bevolking, maar ook de in dit verband belangrijke branches en beroepen zoals loodgieters, elektriciens, aannemers en architecten, tot verantwoord gedrag kunnen aanzetten.

4.1.12. In het beleid moet er rekening mee worden gehouden dat voor nutsbedrijven een belangrijke rol is weggelegd bij het stimuleren van het gebruik van duurzame energie en bij het uitbouwen van de voorziening met duurzame energie.

4.1.13. Er dienen programma's voor overheidsopdrachten te worden uitgewerkt om de vraag naar duurzame energie te stimuleren.

4.1.14. Met betrekking tot de bijdrage van duurzame energie aan het bruto binnenlands energieverbruik zou in EU-verband een streefcijfer van ongeveer 12 % moeten worden vastgesteld.

4.1.15. Voor de diverse duurzame energietechnieken dienen „deeldoelstellingen” te worden vastgesteld.

4.1.16. Voor een significante toename van het marktaandeel van duurzame energie is vereist dat de lid-staten op nationaal, regionaal en lokaal niveau alles op alles zetten.

4.1.17. Een puntensysteem voor duurzame energie: elke lid-staat zou voor een bepaald percentage van zijn elektriciteitsbehoeften gebruik kunnen maken van duurzame energie d.m.v. verhandelbare punten voor elk elektriciteitsbedrijf dat aan de eindgebruiker levert. De lid-staten zouden vrij moeten zijn om dit voorstel op hun specifieke omstandigheden toe te snijden.

4.1.18. Internalisering van externe kosten en belastingharmonisatie: het Comité vindt het geen goed idee om de CO₂-heffing op motorbrandstoffen te verhogen, aangezien deze brandstoffen nu al zeer zwaar belast worden; bovendien geldt voor belastingen het subsidiariteitsbeginsel. In dit verband zou juist de meeste aandacht moeten worden besteed aan zuinige, alternatieve energiesystemen en toekomstgerichte vervoersstrategieën.

4.1.19. Belastingprijkkels: het Comité is voorstander van belastingprijkkels voor producenten en/of consumenten, totdat de speerpunttechnologieën de vereiste kritische massa hebben bereikt.

4.1.20. Overheidssteun zou niet mogen leiden tot scheeftrekking op de duurzame-energiemarkt, maar wordt verder toch als noodzakelijk beschouwd.

4.1.21. Normalisering: hiermee moet haast worden gemaakt, zodat gezorgd kan worden voor kwaliteit en betrouwbaarheid. Voorafgaand aan een en ander zou de Commissie alvast in overleg moeten treden met de betrokken bedrijfstakken.

4.1.22. Wil duurzame energie een significant marktaandeel kunnen verwerven, dan moet verdere technologische ontwikkeling worden gestimuleerd.

4.1.23. Duurzame-energieprojecten zouden in aanmerking moeten komen voor financiering door de Europese Investeringsbank (EIB), de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EBRD) en andere

internationale financieringsinstellingen. Bovendien zijn er mogelijkheden voor samenwerkingsverbanden tussen overheid en bedrijfsleven en voor particuliere financiering bij openbare aanbestedingen.

4.1.24. De export moet financieel gesteund worden.

4.1.25. Het ESC stelt vast dat 45 % van het budget van het Joule-Thermie-programma is bestemd voor de ontwikkeling en bevordering van duurzame energie. Waar mogelijk dient EU-technologie te worden ondersteund.

4.1.26. Het is zeer belangrijk dat in het kader van de in dit verband ontwikkelde strategieën duidelijke energiedoelstellingen voor het Vijfde Kaderprogramma worden vastgesteld.

4.1.27. Voor duurzame energie moet een Laboratorium, Agentschap of Instantie van de EU in het leven worden geroepen naar het voorbeeld van het National Renewable Energy Laboratory in de Verenigde Staten en het Milieuagentschap van de Unie.

4.1.28. Tegelijk met duurzame-energie technieken moeten ook telematicatoepassingen en -diensten worden ontwikkeld.

4.1.29. Voor een succesvolle marktintroductie van duurzame energie moet een regionaal ontwikkelingsbeleid worden gevoerd.

4.1.30. De lid-staten moeten duidelijkheid scheppen over hun plannen voor de middellange termijn op het gebied van duurzame energie; investeerders moeten er namelijk van op aan kunnen dat er een markt is voor duurzame-energie technieken.

4.1.31. Overheidssteun aan sectorale vakbondsorganisaties is gewenst, zodat zij aan de publieke discussie kunnen deelnemen.

4.1.32. In perifere, toeristische regio's zou, in plaats van nieuwe, op fossiele brandstoffen draaiende grondlasteenheden neer te zetten, duurzame energie gebruikt moeten worden om pieken in de vraag op te vangen.

4.1.33. Speciale programma's om de productie van energiegewassen in de landbouw te stimuleren, zullen een gunstige invloed uitoefenen op de economie van landelijke gebieden in de Unie en leiden tot nieuwe banen in landbouw, vervoer en aanverwante sectoren.

4.1.34. Bij het uitstippelen van een strategie voor de landbouwsector moet worden uitgegaan van het onderscheid tussen motorbrandstoffen en brandstoffen voor de opwekking van elektriciteit en warmte.

4.1.35. Het is van belang dat zo spoedig mogelijk OO&D-activiteiten worden ontplooid om te onderzoeken hoe energie kan worden gewonnen uit de voedsel-, voer- en cellulosebestanddelen van landbouwgewassen.

4.1.36. De interactie van deze materie met het GLB moet worden bestudeerd, aangezien de intensieve teelt van energiegewassen grote gevolgen heeft.

4.1.37. In haar externe betrekkingen zou de Commissie een veel hogere prioriteit moeten toekennen aan duurzame energie. Zij kan op deze manier een milieucrisis afwenden die zeker zou uitbreken als de derde wereld op energiegebied op dezelfde voet zou doorgaan.

4.1.38. In haar betrekkingen met de landen in Midden- en Oost-Europa zou de Unie meer aandacht aan de ontwikkeling van duurzame energiebronnen moeten besteden, in aanvulling op de uit hoofde van Phare en Tacis genomen maatregelen.

4.1.39. De Unie moet ruime aandacht besteden aan de mogelijkheden die in deze landen bestaan op het gebied van rationele planning en energie-efficiëntie.

4.1.40. Voor de samenwerking op het gebied van duurzame energie tussen EU-lid-staten en andere landen die aan de Middellandse Zee grenzen, dient een raamwerk te worden ontwikkeld in aanvulling op de activiteiten die uit het MEDA-programma voortvloeien.

4.1.41. De Unie moet in haar handelsbeleid de hoogste prioriteit toekennen aan de export van duurzame-energie technologie.

4.1.42. Het Comité gaat akkoord met de voorstellen van de Commissie inzake evaluatie van en toezicht op de duurzame-energiesector.

4.1.43. De Commissie moet inzien dat de met tal van duurzame technologieën samenhangende problemen exponentieel toenemen als schaalvergroting plaatsvindt.

4.2. Conclusie

Het is duidelijk dat er thans maar twee „niet-fossiele” alternatieven voorhanden zijn die de lid-staten van de EU kunnen helpen hun internationale verplichtingen t.a.v. CO₂-uitstoot en duurzame groei na te komen. Bedoeld zijn kernenergie en duurzame energie. Aangezien de nucleaire opwekkingscapaciteit in de EU naar verwachting in de eerste twintig jaar van de 21e eeuw terug zal lopen, is het zaak dat met het gebruik van duurzame energie vorderingen worden gemaakt. Het ziet er niet naar uit dat in dat tijdsbestek duurzame energietechnologieën de daling in de nucleaire capaciteit kunnen opvangen, omdat deze maar een beperkt potentieel hebben en zeer aan schaalbeperkingen onderhevig zijn. Niettemin moet alles op alles worden gezet, zowel ten behoeve van de energievoorziening in de huidige en

de toekomstige lid-staten van de EU als ter wille van de ontwikkeling van de export van duurzame technologie.

Het Groenboek van de Commissie is een belangrijke stimulans voor een noodzakelijke discussie. Het Comité heeft hieraan met genoeg een bijdrage geleverd en

hoopt dat zijn inzichten in het Witboek verwerkt zullen worden. Vast staat dat de duurzame-energietechnologie met het huidige beleid niet genoeg ondersteuning krijgt. Het is dan ook te hopen dat in het Witboek een „Best Practice Policy” wordt uitgewerkt en dat dit vervolgens door de lid-staten wordt goedgekeurd.

Brussel, 24 april 1997.

*De voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité*

T. JENKINS

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende de bestrijding van *Pseudomonas solanacearum* (Smith) Smith”⁽¹⁾

(97/C 206/10)

De Raad heeft op 14 februari 1997 besloten, overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 43 en 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het voornoemde voorstel.

De Afdeling voor landbouw en visserij, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 3 april 1997 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Stokkers.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn op 23 en 24 april 1997 gehouden 345e Zitting (vergadering van 23 april) het volgende advies uitgebracht, dat met 125 stemmen vóór en zonder stemmen tegen, bij 5 onthoudingen is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Het Commissievoorstel betreft een richtlijn waarin wordt bepaald welke maatregelen de lid-staten moeten nemen ter bestrijding van het organisme *Pseudomonas solanacearum* (Smith) Smith, de bacterie die bij aardappelen bruinrot en bij tomaten verwelkingsziekte veroorzaakt. Doel van de richtlijn is dit organisme te lokaliseren, het optreden en de verspreiding ervan te voorkomen en de nodige maatregelen te nemen met het oog op uitroeiing.

1.2. De bacterie stond tot voor kort bekend als een ziekteverwekker die problemen gaf in gebieden met een warm klimaat. In de jaren '90 hebben zich echter in verscheidene zowel zuidelijke als noordelijke lid-staten ziektehaarden voorgedaan, waarbij de aardappelen massaal weggroten.

1.3. Het Commissievoorstel voorziet in maatregelen om deze gevaarlijke bacterie op methodische wijze en overal tegelijk in de Gemeenschap te bestrijden. De

maatregelen omvatten de verrichting van officiële laboratoriumonderzoeken naar de aanwezigheid van het organisme en regels voor de controle-, bemonsterings- en testprocedures. Deze onderzoeken moeten worden verricht niet alleen op aardappelen en tomaten, maar ook op andere gastheerplanten van het organisme, alsook op het oppervlaktewater dat voor irrigatie en beregening van de gewassen wordt gebruikt en op het afvalwater van bedrijven waar aardappelen en tomaten worden verwerkt.

1.4. Het richtlijnvoorstel is gebaseerd op artikel 43 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap.

2. Algemene opmerkingen

2.1. De bacterie die bij aardappelen bruinrot en bij tomaten verwelkingsziekte veroorzaakt, vormt een reële bedreiging voor de teelt van deze producten in de Gemeenschap. Krachtens de geldende Richtlijn 77/93/EEG zijn beschermende maatregelen genomen om het binnenbrengen en de verspreiding van dit schadelijke

---

(1) PB nr. C 124 van 21. 4. 1997, blz. 12.